

<https://arvamus.postimees.ee/7365440/leen-rahnu-segakooselud-pole-eestis-kuigi-levinud>

20.10.2021 Postimees

FOTO: Eero Vabamägi

Segakooselud pole Eestis kuigi levinud

Eesti eripära ei ole mitte lõimumistegurite kehv toimimine, vaid nende vähene levik välispäritolu rahvastiku hulgas, kirjutab Tallinna Ülikooli Eesti demograafia keskuse teadur Leen Rahnu.

Eesti taasiseseisvumisest on möödunud juba 30 aastat, kuid lõimumine on endiselt suur väljakutse. Enamasti on jutuks eesti keele õpe, kodakondsus, meediaruum, koolikorraldus, tööturg ja ruumiline eraldatus, aga ka kontaktide vähesus eestlaste ja mitte-eestlaste vahel. Vähem tähelepanu on saanud lõimumise demograafiline aspekt, kuigi just see näitab lõimumisprotsessi sügavust.

Senistest pere- ja sündimusuuringutest on joonistunud välja, et Eesti põlis- ja välispäritolu rahvastikul on küllalt selgelt eristuvad demograafilised käitumismustrid. Peagi algab uuringu uus laine ning siis saame näha, kas midagi on vahepeal muutunud. Kahe varasema uuringu põhjal, mis viidi läbi vastavalt 1990. aastate ja nullindate keskel, võib eestlaste ja rändetaustaga mitte-eestlaste perekäitumise puhul välja tuua mitmeid erinevusi.

Näiteks sai tänapäeval nii harjumuspärane vabaabielu eestlaste seas valdavaks kooselu alustamise viisiks juba 1970. aastatel, mitte-eestlaste hulgas aga alles paar aastakümnet hiljem, hoolimata samast ühiskondlikust ruumist. Kooselude vähese püsivuse mõttes on mõlemad rühmad üsna sarnased, kuid Eestis sündinud sisserändajate järeltulijatel võtab pärast esimese kooselu lagunemist uue kaaslase leidmine mõnevõrra kauem aega. Eestlastel on keskmine saadud laste arv naise kohta suurem kui mitte-eestlastel. Kuigi esimese lapse saavad mitte-eesti naised veidi varemgi kui eestlased, on neil teise ja kolmanda lapse saamise soov ning ka tõenäosus last saada väiksem.

Suurem oht puruneda

Lõimumise vaates on omaette tähtis teema rahvusrühmadevahelised segakooselud. Tihti peetakse just segakooselu lõimumise tugevaimaks väljenduseks, kuna see näitab eri rahvusest inimeste tihedat läbikäimist ning üksteise omaksvõtmist väga isiklikul tasandil. Teisest küljest aitavad segakooselud lõimumisele kaasa teistes valdkondades.

Arvestades rändetaustaga rahvastiku osakaalu on segakooselude osa Eestis väike: viimase rahvaloenduse andmetel moodustasid need kõigist kooseludest kaheksa protsenti. Samas on segakooselusid vabaabielaide laia leviku tõttu tavapärase rahvastikustatistikaga keeruline uurida - vabaabielusid ju ei registreerita ning üksnes eri rahvusest abiellunute vaatlemine ei näitaks kogupilti.

Samas ei ole ka pere- ja sündimusuuringu kohaselt Eesti nooremates põlvkondades segakooselud sagedasemaks muutunud. Samuti ei ole seesugust muutust näha, kui võrrelda sisserännanuid nende Eestis sündinud järglaste ehk teise põlvkonnaga. Võrdluses muu maailmaga on selline olukord pigem haruldane, sest üldjuhul on teise põlvkonna lõimumisnäitajad ka segakooselude puhul paremad.

Segakooselusid peetakse seejuures reeglina vähem püsivaks, ja nii on see ka Eestis - eestlaste omavaheliste kooselude tõenäosus laguneda on väiksem kui teiste rahvustega sõlmitud kooselude puhul. Huvitavaks erandiks on aga mitte-eesti naised, kelle kooselu eesti mehega annab väikese püsivuseelise.

Kesksed lõimumistegurid

Kasutades pere- ja sündimusuuringu teistes riikides kogutud andmeid, oleme saanud kõrvutada Eesti rändetaustaga rahvastiku demograafilisi käitumismustreid ka nende peamise päritolumaaga. Tulemused näitavad, et

Eesti välispäritolu rahvastiku demograafilise käitumise erisused ei tulene mitte niivõrd sisserändajate erinevast (ebavõrdsest) staatusest Eesti ühiskonnas, vaid kajastavad pigem päritolumaa käitumismustrite edasikandumist.

Miks on siis Eestis demograafiline lõimumine ikkagi aeglaselt edenenu?

Uuringud on näidanud, et kesksed lõimumistegurid - ühine keele- ja kooliruum ning töökoht ja naabruskond - aitavad pikemas perspektiivis lähendada ka pere- ja sündimuskäitumist. Eesti eripära ei ole seetõttu mitte lõimumistegurite kehv toimimine, vaid nende piiratud levik rahvastiku hulgas. Teame ju, et elupiirkondade ja meediaruumi segregatsioon ei ole märkimisväärselt vähenenud, samuti pole seni leitud tõhusat lahendust koolisüsteemi ühtlustamiseks.

See kõik loob pinna demograafiliste käitumismustrite erinevuse püsimiseks, kuid annab ka mõtteainet, kuidas demograafilise lõimumise edenemist paremini toetada. Näiteks aitaks eestikeelsele õppele üleminek kaudselt suurendada ka sündimust, juhul kui võetakse üle eestlaste sündimushoiakud ja -käitumine.

"Eestikeelsele õppele üleminek aitaks kaudselt suurendada ka sündimust, kui võetakse üle eestlaste sündimushoiakud ja -käitumine."

Kesksed lõimumistegurid nagu ühine keele- ja kooliruum, töökoht ning naabruskond aitavad pikemas perspektiivis lähendada ka erinevate rahvusrühmade pere- ja sündimuskäitumist.

LEEN RAHNU Tallinna Ülikooli Eesti demograafia keskuse teadur